

Advies van de Raad voor de Journalistiek

over de vraag van de

Vlaamse Vereniging van Journalisten

over

journalistieke onafhankelijkheid en vergoedingswijzen

Met een mail van 4 juli 2022 leggen voorzitter Kris Van Haver en nationaal secretaris Pol Deltour namens het bestuur van de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) een vraag voor aan de Raad onder de titel *Journalistieke onafhankelijkheid en vergoedingswijzen*.

VRAAG

De VVJ vraagt of en in welke mate aan publieksdata gelieerde vergoedingswijzen conform de deontologische Code zijn, en met name geen afbreuk doen aan de journalistieke onafhankelijkheid. Ze verwijst naar een debat over de wijze waarop journalisten en hoofdredacteuren worden vergoed, waarbij in de praktijk meer dan eens sprake blijkt te zijn van bonussen bovenop het klassieke loon. Voor de toekenning van de bonussen zijn volgens de VVJ diverse parameters mogelijk, zoals de oplage of verkoop van abonnementen, de omzet of winst van het mediabedrijf, of in een digitale context het aantal clicks, likes, shares, leads (= potentiële abonnees) en conversies (= omzetting naar een abonnement). Volgens de vraagsteller zouden sommige hoofdredacteuren voor bonussen (onder meer) afhankelijk zijn van leads en conversies.

De VVJ noemt het evident dat journalisten en hoofdredacteuren rekening houden met hun publiek, maar stelt dat publiekscijfers en andere commerciële factoren nooit mogen domineren. Daarbij rijst de vraag of bepaalde koppelingen van publiekscijfers met journalistieke vergoedingen niet te ver gaan en of deze aan publieksdata gelieerde vergoedingswijzen conform de deontologische Code zijn.

De VVJ beklemtoont dat dit geen kwestie van loutere arbeidsverhoudingen is, maar een thema met een hoge deontologische relevantie. Hij verwijst naar artikel 9 en 12 van de Code die bepalen dat de journalist en zijn redactie hun onafhankelijkheid moeten bewaren en elke druk moeten weren, en dat ze geen opdrachten of voordelen mogen ontvangen die hun onafhankelijkheid of die van de redactie in gevaar brengen.

ADVIES

De vraag gaat over verloningssystemen waarin bonussen een rol spelen en redactionele onafhankelijkheid, meer concreet redactionele keuzes.

De meeste media zijn commerciële bedrijven die hun bereik proberen te optimaliseren binnen de publieksniche die ze bedienen. Bonussen maken deel uit van een verloningssysteem in (commerciële) bedrijven. Bij de toekenning van bonussen spelen doorgaans verschillende uiteenlopende criteria een rol, wat ook in het verleden het geval was. Het remuneratiebeleid van hoofdredacteuren, op basis van bonussen of andere componenten of variabelen, is op zichzelf geen beroepsethische kwestie en de Raad spreekt zich er niet over uit. De Raad spreekt zich evenmin uit over redactionele keuzes. Journalisten en redacties zijn vrij in de selectie van onderwerpen en in het bepalen vanuit welke invalshoek en in welke context ze een onderwerp belichten. Als bonussen bij het maken van redactionele keuzes een dominante

rol zouden spelen, zoals verwoord door vraagsteller, dan zou dit een probleem kunnen stellen, maar uit de vraag blijkt niet dat er aanwijzingen zijn dat dit het geval zou zijn. De vraag is algemeen en de Raad kan, zoals gangbaar, enkel in concrete gevallen oordelen over mogelijke inbreuken op de beroepsethische Code.

Brussel, 13 oktober 2022